

คำยืมภาษาจีนในวรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรี:

การศึกษาเชิงสังคมและวัฒนธรรม

Chinese Loan Words in Literatures of Dhonburi Period:

Social and Cultural Study

วิชุดา พรายยงค์ (Vichuda Prayyong) *

ดร. วิไลศักดิ์ กิ่งคำ (Dr. Wilaisak Kingkham) **

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) วิเคราะห์ลักษณะคำยืมภาษาจีนในวรรณกรรมสมัย กรุงธนบุรี 2) วิเคราะห์คำยืมภาษาจีนที่สะท้อนสังคมและวัฒนธรรม ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากวรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรีจำนวน 21 เรื่อง การรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 รวบรวมข้อมูลคำยืมภาษาจีนในวรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรี จากวรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรีจำนวน 21 เรื่อง ส่วนที่ 2 รวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์คำยืมภาษาจีนที่สะท้อนสังคมและวัฒนธรรมสมัย กรุงธนบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมไมโครซอฟท์แอกเซส (Microsoft Word Access) เพื่อบันทึกข้อมูลคำยืมภาษาจีนในวรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรี ทั้งนี้ในการบันทึกข้อมูล ผู้วิจัยจะบันทึกบริบทในการศึกษาคำยืมภาษาจีนเชิงสังคมและวัฒนธรรมด้วย ส่วนการศึกษาเรื่องที่มาของคำยืม ผู้วิจัย นำคำยืมภาษาจีนในวรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรีที่รวบรวมได้ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องของที่มา ของคำยืมภาษาจีน และนำมาใช้วิเคราะห์ที่มาของคำยืมภาษาจีนในวรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรี

ผลการวิจัยพบคำยืมภาษาจีนในวรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรีเป็นการยืมแบบทับศัพท์ จำนวน 25 คำ พบคำยืมภาษาจีน 8 หมวดคำ ดังนี้ 1) หมวดคำเรียกอาหาร 2) หมวดคำเรียกเครื่องใช้ สิ่งประดิษฐ์ 3) หมวดคำเรียกศิลปวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี 4) หมวดคำเรียกตำแหน่ง 5) หมวดคำเรียกสถาปัตยกรรม 6) หมวดคำเรียกสถานที่ 7) หมวดคำเรียกธรรมชาติ 8) หมวดเบ็ดเตล็ด ซึ่งเป็นคำยืมที่มีที่มาจากภาษาจีน 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาจีนแต้จิ๋ว ภาษาจีนกวางตุ้งและภาษาจีนฮกเกี้ยนซึ่งแต่ละคำมีความหมายและการใช้แตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยได้นำคำยืมภาษาจีนที่พบมาศึกษาเชิงสังคมและวัฒนธรรม

จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่าคำยืมภาษาจีนเป็นหมวดคำเรียกเครื่องใช้สิ่งประดิษฐ์มากที่สุด จำนวน 6 คำ และเป็นการยืมอันเนื่องมาจากวัฒนธรรมมากที่สุด จำนวน 18 คำ และคำยืมภาษาจีนที่พบเป็นคำยืมที่มาจากภาษาจีนแต้จิ๋วมากที่สุด จำนวน 18 คำ

คำสำคัญ: คำยืมภาษาจีน, กรุงธนบุรี, สังคมและวัฒนธรรมสมัยกรุงธนบุรี

Keywords: Chinese loaned words, Dhonburi period Dhonburi, Period : Social and Cultural Studies

* นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Abstract

This research aims to study features of Chinese loan words used in literatures of Dhonburi period and to study Chinese loan words reflecting society and culture. The data was gathered from 21 literatures of Dhonburi period. The data was divided into 2 parts including Chinese loan words in literatures of Dhonburi period and the analysis of Chinese loan words reflecting society and culture of Dhonburi period. The researcher interviewed the linguists who were expert in Chinese loan word origin to identify the origin of loan words and used this information to analyze the origin of Chinese loan words used in literatures of Dhonburi period.

The research found 25 Chinese loan words in literatures of Dhonburi period are transliteration with minor changes of intonation. They are classified into 8 groups of words; 1) words used for food names, 2) words used for equipments and innovations, 3) words used for arts and cultures, 4) words used for titles, 5) words used for architecture, 6) words used for places, 7) words used for natures, and 8) words used for miscellaneous items. These words are loaned from 3 Chinese languages including Teo Chew, Cantonese, and Hokkien. Each word has different meaning and used differently.

The study of Chinese loan words in term of social and cultural aspects shows that Chinese loan words are used for innovations the most, consisting of 6 words. The most Chinese loan words are culturally related loan words, consisting of 18 words and the words loaned from Teo Chew are ranked the highest among the 3 Chinese languages, consisting of 18 words.

ที่มาของความสำคัญของปัญหา

ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารของมนุษย์ เมื่อคนต่างภาษากันต้องติดต่อหรือมีความสัมพันธ์กัน เป็นระยะเวลานานจะเกิดปรากฏการณ์ทางภาษาขึ้น ชนิดหนึ่งซึ่งเรียกกันว่าการยืม การยืมคือการที่ภาษาหนึ่งนำเอาคำหรือลักษณะทางภาษาของอีกภาษาหนึ่ง เข้าไปใช้ในภาษาของตนเอง โดยทั่วไปแล้วภาษามักจะ ยืมคำจากภาษาอื่นมาใช้ แต่ถ้าคำที่ยืมเข้ามามีจำนวน มาก และการยืมมีช่วงเวลายาวนานก็อาจมีส่วนทำให้เกิดผลตามมาทางด้านเสียงและไวยากรณ์อื่นๆ ได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาย่อมแสดงถึงความสัมพันธ์กันทางวัฒนธรรมไม่มากนักน้อยแม้จะมี ข้อจำกัดอยู่บ้างตั้งนั้นการติดต่อแลกเปลี่ยนกันทาง ภาษานี้จะเกิดขึ้นกับการแลกเปลี่ยนทางศัพท์มากที่สุด โดย Leonard Bloomfield จำแนกการยืมออกเป็น 3 ประเภท คือการยืมอันเนื่องมาจากวัฒนธรรม (cultural borrowing) การยืมอันเนื่องมาจากความ ใกล้ชิด (intimate borrowing) และการยืมภาษาจาก

ภาษาถิ่น (dialect borrowing) (วิไลวรรณ ขนิษฐานนท์, 2526) ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนมีมายาวนาน และต่อเนื่องและเริ่มมีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นขึ้นตาม ลำดับ และสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงมีเชื้อสายจีน จึงเป็นเหตุผลประการหนึ่ง ที่ทำให้ไทยกับจีนมีความ สัมพันธ์อันติดต่อกันยิ่งขึ้นในสมัยกรุงธนบุรี เมื่อสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงสถาปนา กรุงธนบุรีเป็นราชธานี มีการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ มีการค้าขายติดต่อกับ ต่างประเทศมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเทศจีน ไทยได้มีสำเภาหลวงออกไปค้าขายกับจีน และมีการอพยพของคนจีนเข้ามาในประเทศไทยจำนวนมากขึ้น จากความสำคัญที่กล่าวมา ผู้เขียนจึงศึกษาเรื่องคำยืม ภาษาจีนในวรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรี: การศึกษาเชิง สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งความรู้ที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาไทย อีกทั้ง เป็นแนวทางในการศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรม ของไทยในสมัยกรุงธนบุรี ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ในความเป็นชาติไทย และธำรงไว้ซึ่งการอนุรักษ์ภาษา และศิลปวัฒนธรรมของไทย

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. วิเคราะห์ลักษณะคำยืมภาษาจีนในวรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรี
2. วิเคราะห์คำยืมภาษาจีนที่สะท้อนสังคมและวัฒนธรรม

ขอบเขตงานวิจัย

ผู้วิจัยศึกษา คำยืมในวรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรี: การศึกษาเชิงสังคมและวัฒนธรรมจากวรรณกรรมที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นลายลักษณ์อักษรจำนวน 21 เรื่อง เช่น นิราศกวางตุ้ง พงศาวดารฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) หมายถึง เป็นต้น

นิยามศัพท์

1. คำยืมภาษาจีน หมายถึง คำที่มีใช้ในภาษาไทยที่มีที่มาจากภาษาจีนที่รับเข้ามาใช้ในภาษาไทยด้วยวิธีการทับศัพท์คือยังคงเค้าที่มาของภาษาเดิม
2. วรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรี หมายถึง บันทึกที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่เขียนขึ้นในสมัยกรุงธนบุรี และมีการตีพิมพ์เผยแพร่ ได้แก่ หมายถึงรับสั่งสมัยกรุงธนบุรี พงศาวดารสมัยกรุงธนบุรี จดหมายเหตุ สมัยกรุงธนบุรี สำเนาท้องตรา บัญชีข้างหลวง และวรรณคดีสมัยกรุงธนบุรี
3. การศึกษาเชิงสังคมและวัฒนธรรม หมายถึง การศึกษาความเป็นไปต่างๆ ของวรรณกรรมที่แสดงออกและปรากฏขึ้น ได้แก่ ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ การต่างประเทศในสังคมสมัยกรุงธนบุรีตั้งแต่ พ.ศ. 2310 - พ.ศ. 2325
4. วิถีชีวิต หมายถึง การดำเนินชีวิตของคนไทย หมายถึง อาหาร ที่อยู่อาศัย การแต่งกาย ยารักษาโรค วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ที่พบในวรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากวรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรีทั้งสิ้น 21 เรื่อง โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์บันทึกคำยืมภาษาจีนและปริบทในการศึกษาด้านสังคมและวัฒนธรรม

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ประมวลแนวคิดทฤษฎีตามกรอบแนวคิดของการวิจัย เกณฑ์ในการวิจัยคำยืมในวรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรี: การศึกษาเชิงสังคมและวัฒนธรรม ดังนี้

สำหรับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำยืม ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดเพื่อเป็นเกณฑ์ในการประกอบการพิจารณา และใช้แนวทางการวิเคราะห์ หมวดคำยืม ลักษณะการยืม จากบรรจบ พันธุมธา (2530) ราชบัณฑิตยสถาน (2542) วิไลศักดิ์ กิ่งคำ (2550) และการพิจารณาที่มาของคำยืม ผู้วิจัยใช้แนวคิดของ เฉลิม ยงบุญเกิด (2516) และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ส่วนของการพิจารณาการจำแนกประเภทการยืมคำ 3 ประเภท คือ การยืมอันเนื่องมาจากวัฒนธรรม (Cultural Borrowing) การยืมอันเนื่องมาจากความใกล้ชิด (Intimate borrowing) และการยืมจากภาษากลุ่ม (dialect borrowing) ใช้แนวคิดของวิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ (2526)

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเชิงสังคมและวัฒนธรรม ผู้วิจัยพิจารณาแนวคิดและทฤษฎีของการศึกษาเชิงสังคมและวัฒนธรรม ผู้วิจัยใช้แนวคิดในการศึกษาเชิงสังคมสมัยกรุงธนบุรี ได้แก่ การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ การต่างประเทศของ ญัฐวุฒิ สุทธิสงคราม (2528) นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2529) และวัชรพล ศรีปัทมา (2543) เสถียร ศกุนโรจน์ (2527) ส่วนในการศึกษาเชิงวัฒนธรรม สมัยกรุงธนบุรี กล่าวคือความเป็นไปต่างๆ ของคนที่แสดงออกและปรากฏขึ้น ได้แก่ ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อในสังคมสมัยกรุงธนบุรีตั้งแต่ พ.ศ. 2310 - พ.ศ. 2325 ใช้แนวทางในการวิเคราะห์จากพระยาอนุมานราชธน (2515) และเรืองศิลป์ หนูแก้ว (2546)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. คำยืมภาษาจีนในวรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรีเชิงสังคม

- 1) การเมือง การปกครอง

(1) คำยืมภาษาจีน คำว่า จงเอี้ย หมายถึง นายค้า นายทัพ หรือ หัวหน้า ปรากฏในวรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรี เรื่อง นิราศกวางตุ้ง สะท้อน

สังคมสมัยกรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ชาวจีนเข้ามาตั้งรกรากในประเทศไทย ชาวจีนมีสิทธิในการประกอบอาชีพทุกอย่างเหมือนคนไทย คนไทยในกรุงธนบุรีจึงรู้จักคนจีนที่มีประกอบอาชีพต่างๆ และมีคำเรียกตำแหน่งชาวจีน ดังปรากฏในวรรณกรรมเรื่องนิราศกวางตุ้ง ในการเดินทางไปยังประเทศจีนในสมัยกรุงธนบุรี ขุนนางไทยต้องพบขุนนางจีนตำแหน่ง จงเอี้ย หมายถึง นายค้าหรือนายทัพก่อนเมื่อ จงเอี้ย ได้ทราบว่าคุณะทูตจากประเทศไทยมาจี้มก้อง พระเจ้ากรุงปักกิ่งจึงอนุญาตให้เดินทางผ่านเข้าเมือง เพื่อเดินทางต่อไปเมืองปักกิ่ง ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศจีนต่อไป จงเอี้ย ผู้เป็นนายค้า หรือนายทัพ ซึ่งควบคุมกำลังถึง 100,000 คน แสดงถึงแสนยานุภาพของกองทัพเมืองกวางตุ้ง ซึ่งเป็นเมืองสำคัญของประเทศจีนในสมัย กรุงธนบุรี ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับประเทศไทยในสมัยกรุงธนบุรีที่มี ขุนพลหรือ หลวงพล ผู้ควบคุมกำลังทหารรักษาเมืองเอกก่อนถึงเมืองหลวงเช่นกัน

(2) คำยืมภาษาจีน คำว่า ปั่นล้อ หมายถึง พนักงานธุรการ ผู้ปฏิบัติงาน ปรากฏในวรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรี เรื่อง นิราศกวางตุ้ง สะท้อนสังคมในสมัยกรุงธนบุรี คนไทยสมัยกรุงธนบุรี รู้จักตำแหน่งขุนนางของชาวจีนแล้วเป็นอย่างดี แสดงถึงความสัมพันธ์ทางการเมืองการปกครองและความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศไทยและจีนที่มีต่อกันมาอย่างยาวนาน การเข้าพบปั่นล้อในครั้งนั้น ขุนนางไทยแต่งกายเต็มยศ เพื่อเป็นการให้เกียรติ และแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมอันดีงามของไทยคือการอ่อนน้อมถ่อมตน และการให้เกียรติผู้ที่มีตำแหน่งบรรดาศักดิ์ขุนนาง ซึ่งเป็นวัฒนธรรมไทยที่สืบทอดอย่างยาวนานจนถึงปัจจุบัน

(3) คำยืมภาษาจีน คำว่า หมู่อั้งตง หมายถึง ผู้สำเร็จราชการแทนหลวงหรือ เสนาธิการ (ทหาร) ปรากฏในวรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรี เรื่องนิราศกวางตุ้ง สะท้อนสังคมสมัยกรุงธนบุรีได้ว่า ขุนนางไทยรู้จักชื่อตำแหน่งขุนนางจีนเป็นอย่างดี ซึ่งในการเดินทางไป

ประเทศจีนของคุณะทูตไทยต้องเข้าพบ หมู่อั้งตง เมืองกวางตุ้งก่อนจะเดินทางต่อไปยังเมืองปักกิ่ง ในสมัยกรุงธนบุรีที่มีตำแหน่งเจ้าเมืองเอกมี 2 เมือง คือ เจ้าเมืองพิษณุโลก คือ เจ้าพระยาสุรศรี และเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช คือ เจ้าพระยาศรีธรรมราช ทั้ง 2 มีศักดินา 10,000 ไร่ ซึ่งหน้าที่ของเจ้าเมืองในสมัยกรุงธนบุรีมีหลายประการ ทั้งการปราบปรามโจรผู้ร้าย การป้องกันการรุกรานจากต่างชาติ เจ้าเมืองต้องเตรียมพร้อม ตรวจดูไพร่พล จำนวนช้าง ม้า อาวุธ และเสบียงให้พร้อม การเก็บภาษีผลประโยชน์ต่างๆ ส่งส่วนกลาง เป็นต้น

(4) คำยืมภาษาจีน คำว่า ม้า หมายถึง สัตว์สี่เท้าชนิดหนึ่งในจำพวกสัตว์มีกีบที่มีขนคอยาวใช้เป็นพาหนะขับเคลื่อนและเทียม ดังปรากฏในวรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรี เรื่อง โคลงยอพระเกียรติพระเจ้ากรุงธนบุรี สะท้อนสังคมสมัยกรุงธนบุรี ม้าใช้ในการสงครามของไทยมาแต่โบราณ โดยเฉพาะในสมัยกรุงธนบุรี มีศึกสงครามตลอดรัชกาล จึงมีความจำเป็นในการใช้ม้าในการศึก ดังปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง โคลงยอพระเกียรติพระเจ้ากรุงธนบุรี ตอนที่จัดให้มีการประลองอาวุธการต่อสู้บนหลังม้า ในงานพระราชพิธีปราบดาภิเษกสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงการเตรียมความพร้อมในการทำสงครามรักษากันเมืองอยู่ตลอดเวลาอีกด้วย เนื่องจากขณะนั้นกรุงธนบุรีต้องทำศึกสงครามอยู่ตลอดเวลา และการรบบนหลังม้าเป็นการรบที่สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงมีพระปรีชาสามารถเป็นอย่างยิ่ง ดังปรากฏว่าทรงใช้ม้าในการรบหลายครั้ง ดังนั้น ม้า จึงเป็นพระราชทรัพย์ที่สำคัญอย่างหนึ่งในราชการสงคราม

(5) คำยืมภาษาจีน คำว่า ใจไล่ หมายถึง ปลากะพงขาว ปรากฏคำว่า ใจไล่ ในพระราชพงศาวดาร กรุงธนบุรีสะท้อนภาพสังคมสมัยกรุงธนบุรี คำยืมภาษาจีนคำว่า ใจไล่ ทำให้สันนิษฐานสภาพภูมิศาสตร์ในอดีตสมัยกรุงธนบุรี มีเส้นทางน้ำขนาดใหญ่ที่เรือของชาวจีนเข้ามาติดต่อค้าขาย และตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณนั้นเป็นจำนวนมาก สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงพระปรีชาสามารถในการวางแผนการ

รบและทำสงครามอย่างยิ่ง เนื่องจากไทยขณะนั้นมีกำลังไพร่พลจำนวนน้อย ประชาชนต่างหนีภัยสงครามไปหมดสิ้น การตัดสินใจเดินทัพไปยังหัวเมืองตะวันออกอันเป็นแหล่งที่ชาวจีนแต่จิวจำนวนมากมาอาศัยค้าขายอยู่แถบหัวเมืองตะวันออกนั้น นอกจากจะได้กำลังไพร่พลมากขึ้น ยังเป็นแหล่งในการหาเสบียงและอาวุธต่างๆได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นแหล่งค้าขายสำเภาของชาวจีน ปากน้ำใจไล่ เป็นเส้นทางเดินทัพของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีที่ทรงทำสงคราม เพื่อกอบกู้เอกราชในครั้งนั้น สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีต้องรวบรวมไพร่พลไปตั้งมั่นที่เมืองจันทบุรี เพื่อสะสมกำลังเพื่อกลับมากู้กรุงศรีอยุธยา ขณะนั้นจีนที่อพยพเข้ามาในไทยเป็นจีนแต่จิวมักไปตั้งถิ่นฐานทางตะวันออก มีศูนย์กลางอยู่ที่บ้านบางปลาสร้อย ปัจจุบันอยู่ในเขตจังหวัดชลบุรี การที่ไทยรับคำยืมภาษาจีนคำว่า จ้อไล่ (ใจไล่) ที่มีความหมายว่า ปลากะพงขาว ทำให้ทราบว่ามีบริเวณตำบลบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา มีปลาชนิดนี้เป็นจำนวนมาก ประกอบกับการที่มีชาวจีนอาศัยอยู่บริเวณดังกล่าวเป็นจำนวนมาก จึงทำให้รับคำยืมภาษาจีนเข้ามา และใช้เป็นชื่อเรียกสถานที่ในที่สุด

2) เศรษฐกิจ

(1) คำยืมภาษาจีน คำว่า จัมก้อง หมายถึง การเจริญทางพระราชไมตรีด้วยการถวายเครื่องราชบรรณาการ จัมก้อง เป็นคำจากภาษาจีนจัม แปลว่า ให้, ก้อง แปลว่า ของ ปรากฏในวรรณคดีเรื่อง นิราศทางทุ่ง สะท้อนภาพสังคมสมัยกรุงธนบุรีด้านการเมือง การปกครองในสมัยกรุงธนบุรีที่มีการส่งราชทูตส่งเครื่องราชบรรณาการไปเมืองจีน ว่าแม้จะเป็นช่วงเริ่มต้นในการสร้างบ้านเมืองใหม่ แต่สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงรักษารัตนนิยมตามโบราณราชประเพณีได้เป็นอย่างดีและ แสดงให้เห็นความสำคัญทางเศรษฐกิจ และสะท้อนภาพภารกิจทางการค้าของคณะราชทูตอย่างชัดเจน ยังสามารถมองเห็นศักยภาพทางเศรษฐกิจที่ปรากฏระหว่างจีนกับไทยได้อย่างชัดเจน

(2) คำยืมภาษาจีน คำว่า สำเภา หมายถึง เรือเดินทะเลชนิดหนึ่งของจีนแล่นด้วยใบ ปรากฏในเรื่องพระราชพงศาวดาร การค้าขายของไทย

และจีนที่มีมาแต่สมัยกรุงศรีอยุธยารุ่งเรืองมาก ดังปรากฏอยุธยา มีอยู่กำปั่นและสำเภาหลวง “ที่ท้ายบ้านท่าเสือข้าม มีอยู่สำหรับต่อกำปั่นและสำเภาหลวงเรียงกัน 18 อยู่ มีอยู่กำปั่นและสำเภาที่อยู่ริมกำแพงพระนคร 4 อยู่ คือที่ได้ประตูชัย 2 อยู่ กับที่ป่าตอง 2 อยู่ ล้วนเป็นอยู่เก่ามาแต่เดิม” (สุจิตต์ วงศ์เทศ, 2552) ในสมัยกรุงธนบุรีไทยได้ประโยชน์จากการค้าขายโดยเรือสำเภาสภาพสังคม สมัยกรุงธนบุรีเป็นภาวะสงครามตลอดรัชกาล สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงแก้ไขปัญหาคาความอดอยากขาดแคลนของประชาชนอย่างเต็มกำลัง การเดินเรือออกทะเลสมัยกรุงธนบุรีต้องใช้เรือสำเภาขนาดใหญ่ของจีนและใช้ลูกเรือที่มีความชำนาญเชี่ยวชาญอย่าง ชาวจีนเท่านั้นทำให้การค้าขายระหว่างไทยกับจีนรุ่งเรืองสืบมาจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์

(3) คำยืมภาษาจีน คำว่า ท่องสื่อ หมายถึง ตำแหน่งล่ามจีนครั้งโบราณ ปรากฏในเรื่องหมายรับสั่ง สมัยกรุงธนบุรีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศสมัยกรุงธนบุรีมีกรมท่า โดยมีเจ้าพระยาโกษาธิบดีเป็นผู้ดูแลกรมท่า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นขุนนางเชื้อสายจีน เช่น พระยาพิชัยไธสวรรย์ ซึ่งเดิมเป็นพ่อค้าชาวกวางตุ้ง นาม หยันจิ้นจง ขั้นตอนการค้ากับจีนจึงต้องใช้ผู้ชำนาญเฉพาะทางที่เป็นชาวจีน เช่น การร่างพระราชสาส์นขั้นตอนในการบรรทุกสินค้าลงสำเภา (วัชรพล ศรีปัชชา, 2543) สมัยกรุงธนบุรีเป็นสังคมในการให้โอกาสชาวจีนในการประกอบอาชีพต่างๆ อย่างแท้จริง และการเป็นท่องสื่อหรือล่ามนี้อย่างคงมีมาจนถึงสมัย กรุงรัตนโกสินทร์เท่าที่มีการค้าขายกับจีนอยู่

(4) คำยืมภาษาจีน คำว่า (ถ้วย) โก หมายถึง ภาชนะโดยมากทำด้วยดินเผาหรือกระเบื้องเคลือบปากกว้าง มีฝาปิด ปรากฏในเรื่อง กฤษณาสอนน้องคำฉันท์เรื่องเครื่องถ้วยนี้สะท้อนพระราชนิยมของพระเจ้า กรุงธนบุรี ดังปรากฏหลักฐานว่า สยามนิยมสั่งซื้อเครื่องกระเบื้องลายน้ำทองจากจีนในช่วงกรุงธนบุรีถึงรัชกาลที่3 เครื่องกระเบื้องที่นักสะสมรุ่นเก่าเชื่อว่าสั่งมาในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีเป็นขามน้ำทองลายดอกไม้ใบไม้ มีนกปนอยู่บ้าง กระบวนลาย เรียกว่า พรณพฤกษาด้านในเคลือบ

สีเขียวมฟ้าด้วยฝาชามฝาชองไทยจะเขียนลายที่ฝา และตัวด้วยสอคล้องกันหากฝากับตัวด้วยลายไม่ต้องกันถือว่า “ผิดฝาดิดตัว” เป็นของไม่มีค่า เครื่องถ้วยที่ “ถูกฝาดูกตัว” เหมาะกันจึงจะสมบูรณ์แบบพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงนิพนธ์เล่าถึงสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีความว่า คำที่ว่า ถูกฝาดูกตัวนี้ เจ้ากรุงธนบุรีชอบพูดนักตราตั้งเจ้านครก็ใช้ถูกตัวถูกฝา ข้าพเจ้าสันนิษฐานว่า สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีคงชื่นชอบเครื่องกระเบื้องจีนเป็นทุนอยู่ จึงโปรดสำนวนนี้ (แถมสุข นุ่มนนท์, 2550)

(5) คำยืมภาษาจีน คำว่า ห้าง หมายถึง ร้านค้า ปรากฏในเรื่องนิราศกวางตุ้ง คนจีนเข้ามาค้าขายในไทยตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาคนไทยในสมัยกรุงธนบุรี จึงรู้จักนายห้างในนามของคนจีนที่ประกอบอาชีพค้าขาย นอกเหนือไปจากเรื่องการช่วยกอบกู้เอกราชของไทยในสมัยกรุงธนบุรีก็มีการอพยพของชาวจีนเข้ามา มากขึ้นส่วนมากชาวจีนก็นิยมประกอบอาชีพค้าขายและยังคงดำเนินมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

(6) คำยืมภาษาจีน คำว่า สำเพ็ง หมายถึง ชุมชนชาวจีนที่มีชาวจีนอาศัยอยู่มาก ตั้งอยู่บริเวณคลอง วัดสามปลื้มไปจนถึงคลองวัดสำเพ็ง สำเพ็งเป็นชื่อเรียกเพี้ยนมาจากคำว่า “สามเพ็ง” ปรากฏในเรื่องหมายรับสั่ง ชุมชนแต่จิวได้ย้ายจากบริเวณพระบรมมหาราชวังมาอยู่สำเพ็ง ระหว่างคลองวัดสามปลื้มและคลองวัดสำเพ็ง (พิมพ์ประไพ พิศาลบุตร, 2544) การที่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงมีหมายรับสั่งให้นำอัฐิเจ้านายไปลอยอังคารบริเวณวัดสำเพ็ง อาจเนื่องด้วยเหตุผลจากบริเวณนั้นเป็นชุมชนที่อยู่อาศัยของชาวจีน ก็เป็นไปได้

(7) คำยืมภาษาจีน คำว่า ฉำฉา หมายถึง ไม้เนื้ออ่อนของจีน นิยมใช้ทำเครื่องเรือนเช่น โต๊ะ ตู้ เตียง คำนี้มีที่มาจาก ภาษาจีนถิ่นแต้จิ๋วออกเสียง ชำช้า ปรากฏในเรื่อง นิราศกวางตุ้ง เมื่อพระยามหาอุปราชเดินทาง ไปเมืองจีนพร้อมกับคณะทูตไทยเมื่อได้เดินทางผ่านตลาดย่านค้าขายของชาวจีนได้พบเห็น การแกะสลักเครื่องเรือนต่างๆ ด้วยไม้ฉำฉา สะท้อนภาพสังคมว่า สมัยกรุงธนบุรีนั้น คนไทยรู้จักว่าการแกะสลักไม้มาทำ

เครื่องเรือนต่างๆที่ทำโดยช่างชาวจีนนิยมทำจากไม้ฉำฉา ซึ่งชาวจีนนำเข้ามายังไทยในรูปของสินค้ามีราคา

3) การต่างประเทศ

(1) คำยืมภาษาจีน คำว่า กวางตุ้ง หมายถึง ชาวจีนในมณฑลกวางตุ้งของประเทศจีน เรียกภาษาของชาวจีนในมณฑลนี้ว่า ภาษา กวางตุ้ง มาจากคำว่า กว่างตง ปรากฏในเรื่องนิราศกวางตุ้ง สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงเล็งเห็นความสำคัญทั้งความมั่นคงและเศรษฐกิจของประเทศไทย จึงทรงส่งคณะทูตไปจี้มก้อง พระเจ้ากรุงจีนถึงเมืองกวางตุ้งอีกทั้งเป็นการแนะนำตัวในฐานะกษัตริย์ไทยที่ตั้งราชวงศ์ใหม่และเป็นการทำตามวัฒนธรรม และธรรมเนียมแต่โบราณที่ไทยนับถือให้เกียรติจีนอย่างมิตรประเทศ สะท้อนให้เห็นว่าเมืองกวางตุ้ง ประเทศจีนมีอำนาจและมีความสำคัญอย่างยิ่ง

(2) คำยืมภาษาจีน คำว่า ปักกิ่ง หมายถึง เมืองหลวงของประเทศจีน ปรากฏในเรื่องนิราศกวางตุ้ง คณะทูตไทยเดินทางไป เมื่อถึงเมืองกวางตุ้ง หมู่อี (ผู้สำเร็จราชการมณฑล) นำความจากพระราชสาส์นของไทย ไปกราบทูลพระเจ้าเขียนหลวงฮองเต๋ว่า คณะทูตไทยเดินทางมาจี้มก้อง เมื่อได้รับอนุญาตจากพระเจ้าเขียนหลวงแล้ว คณะราชทูตไทยจึงได้เดินทางต่อไปเมืองปักกิ่ง แต่พวกข้าราชการอื่นๆ ที่ติดต่อเรื่องค้าขายรออยู่ที่เมืองกวางตุ้ง สะท้อนภาพสังคมทางการเมืองการปกครองของจีนในขณะนั้นว่า เมืองกวางตุ้งคงเป็นเมืองหน้าด่านก่อนถึงเมืองหลวง คือปักกิ่ง เมื่อมีคณะราชทูตจากไทยไปถึงจึงรับรองโดยการให้เข้าพักที่เมืองกวางตุ้งก่อน แล้วจึงกราบทูลฮองเต๋ เมื่อทรงอนุญาตคณะทูตไทยจึงเดินทางต่อไปเมืองปักกิ่ง

2. คำยืมภาษาจีนในวรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรีเชิงวัฒนธรรม

1) วัฒนธรรมอาหาร

(1) คำยืมภาษาจีน คำว่า จันอับ หมายถึง ชื่อขนมหวานอย่างหนึ่งของจีนมีหลายอย่าง รวมกัน เช่น ข้าวพอง ถั่วตัด งาตัด ปรากฏในเรื่อง นิราศกวางตุ้ง ตอนที่คณะทูตของไทยเดินทางผ่านตลาดที่เมืองกวางตุ้ง คนไทยรู้จักขนมจันอับตั้งแต่อยุธยา

ดังปรากฏ “ถนนย่านขนมจีน มีร้านโรงจันทน์ทำขนมเปียกขนมโก๋ เครื่องจันทน์ ขนมจีนแห้งขายเป็นร้านชำชื่อตลาดขนมจีน ถนนย่านวัดน้อยประตูจีนขายเครื่องทองเหลืองมีตึกกว้านร้านจีนตั้งตึกทั้งสองฟากถนนหลวงจีนไทยนั่งร้านขายของสรรพสิ่งของ” (แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, 2550) คณะทูตไทยได้เดินทางไปถึงเมืองกวางตุ้งและผ่านตลาดได้เห็นวิถีชีวิตของชาวจีนที่ประเทศจีนอย่างแท้จริงและคนไทยรู้จักซื้อขนมจันทน์อบแสดงให้เห็นว่าขนมจันทน์อบเป็นขนมที่คนไทยในสมัยกรุงธนบุรีรู้จักอยู่แล้ว เมื่อเห็นขนมที่ขายอยู่ในตลาดจึงเรียกชื่อ ขนมจันทน์อบ ได้ถูกต้อง คนไทยคุ้นเคยกับวัฒนธรรมเรื่องอาหารของจีน เนื่องจากชาวจีนที่อยู่ในกรุงธนบุรีนั้น ส่วนใหญ่ได้อพยพมาตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาแล้ว

(2) คำยืมภาษาจีนคำว่า ลิ้นจี่ หมายถึงชื่อไม้ต้นชนิด Litchi chine Sonn Sapindaceae ผลกลมสีแดง รสเปรี้ยวๆ หวานๆ มีหลายพันธุ์ เช่น กะเทย นางหมั่น ไอเอะยะ กิมเจ็ง สีละมันก็เรียก (จ.ลิจิ) วสีแดงเข้มคล้ายเปลือกลิ้นจี่ เรียกว่า สีลิ้นจี่ (จ.อินจี) ปรากฏในเรื่องนิราศกวางตุ้ง ลิ้นจี่เป็นผลไม้เข้ามาจากประเทศจีน แต่ต่อมาเมื่อชาวจีนเข้ามาอาศัยในกรุงธนบุรีจึงมีการปลูกลิ้นจี่ขึ้นในเมืองธนบุรีด้วยเมืองธนบุรีนั้นดินดีอุดมสมบูรณ์ใกล้ปากอ่าวทำให้ปลูกผลไม้ได้มาก ดังปรากฏในจดหมายเหตุของปาลเลอกัวซ์ ความว่าในประเทศสยามมีลิ้นจี่ (lichi) อยู่ 3 ชนิด: ลิ้นจี่แดง (ponceau) ให้ผลเป็นพวงสีแดง (ขนาดเท่าผลมะปราง) ภายในเปลือกมีเนื้อค่อนข้างใสซึ่งพอจะเทียบรสอันเลิศของมันได้กับอบงุ่นมุสกาต์ (muscat) ผลไม้รสดีชนิดนี้เมื่อให้แห้งจะเก็บไว้ได้ตลอด (สันต์ ท.โกมลบุตร (แปล), 2552) การที่ราชทูตไทยเดินทางไปยังจีนและพบหญิงสาวชาวจีน จึงมีการเปรียบเทียบชมความงามริมฝีปากของหญิงสาวกับลิ้นจี่ได้อย่างคุ้นเคย

2) ที่อยู่อาศัย

(1) คำยืมภาษาจีน คำว่า เก๋ง หมายถึงเรือนตึกมีรูปหลังคาแบบศาลเจ้าจีน; เครื่องบังมีฝาและหลังคาแบนสำหรับเรือและรถ เรียกเรือหรือรถลักษณะนี้ว่า เรือเก๋ง รถเก๋ง ปรากฏในเรื่องพระราช

พงศาวดาร ในสมัยกรุงธนบุรีสถาปत्यกรรมจีนได้เข้ามาบทบาทอย่างสำคัญในสมัยธนบุรีที่ประทับของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีได้สร้างเป็นเก๋งจีน 2 หลังคู่ตามแบบสถาปัตยกรรมจีนปัจจุบันนี้ยังคงปรากฏพระตำหนักเก๋งคู่อยู่ริมประตูพระราชวังเดิมด้านตะวันออก มีการตั้งข้อสันนิษฐานว่าที่ทรงโปรดฯให้สร้างอาคารขึ้นตามแบบจีนนี้ด้วยพระองค์ทรงมีเชื้อสายจีนหรืออาจจะมีชาวจีนชั้นอาสาส่งถวายก็เป็นได้เพราะพระองค์ทรงรู้จักมักคุ้นกับชาวจีนเป็นอันมาก ซึ่งคนจีนเหล่านี้ก็มีส่วนในการกอบกู้เอกราชของชาติไทยภายใต้การนำของพระองค์ท่านด้วย

(2) คำยืมภาษาจีน คำว่า ตึก หมายถึงอาคารที่ก่อสร้างด้วยอิฐปูน ปรากฏในเรื่องนิราศกวางตุ้ง ที่อยู่อาศัยของคนไทยนิยมปลูกเรือนไม้ ใต้ถุนสูง เนื่องจากสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศเมืองร้อนชื้นขึ้นปกครองคงสร้างบ้านเรือนด้วยไม้จริง เช่น ไม้สัก เพราะมีหลักฐานว่ามีตลาดขายฝา เครื่องปลูกเรือนไม้สักอยู่ การที่คณะทูตไทยเมื่อครั้งเดินทางไปยังประเทศจีนและได้พบเห็นอาคารบ้านเรือนของจีนเป็นตึกนั้นถือเป็นเรื่องคุ้นเคยของคนไทยในสมัยกรุงธนบุรี อันเนื่องมาจากชาวจีนที่อาศัยอยู่ในไทยตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาก็นิยมสร้างบ้านเรือนเป็นตึกตามวัฒนธรรมเดิมของตน

(3) คำยืมภาษาจีนคำว่า เตียง หมายถึงที่สำหรับนอนหรือตั้งสิ่งของมีขา 4 ขา รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ปรากฏในเรื่องรามเกียรติ์ ความนิยมการนอนเตียงแพร่หลายในสังคมไทยมากขึ้น ก็เกิดย่นคำขายเครื่องเรือนแบบจีนมีโต๊ะ ตู้ เตียงตามอย่างจีนสมัยกรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีขณะทรงประทับอยู่ ณ พระราชวังเดิมกรุงธนบุรีก็ทรงประทับเตียงบรรทม ที่ทำจากไม้สักทองมีเสาสี่มุมที่ไม่ได้ประดับตกแต่งอย่างวิจิตรมากนัก เนื่องด้วยพระองค์ทรงเป็นผู้สมถะ

3) คำเรียกเครื่องใช้

(1) คำยืมภาษาจีน คำว่า โต๊ะ หมายถึงสิ่งที่ทำด้วยไม้เป็นต้น พื้นราบ เป็นรูปต่างๆ ปรากฏในเรื่อง นิราศกวางตุ้งและจดหมายเหตุจีน “พระเจ้า

เกาเจงซุน อ่องเต๋ทรงเห็นว่าทางมาแต่เสียมหลอกก็
ต้องข้ามภูเขาที่สูงและข้ามทะเลที่กว้างประทานโต๊ะ
เลี้ยงราชทูตสองวัน” (เสที่อน ศุภโสภณ, 2527)
วัฒนธรรมการเลี้ยงรับรองแขกผู้มีเกียรติในงานเลี้ยง
ด้วยการรับประทานอาหารบนโต๊ะนั้น ไทยรับ
วัฒนธรรมนี้มาจากจีน เนื่องด้วยคนไทยในสมัยโบราณ
นิยมการนั่งรับประทานอาหารบนพื้น วัฒนธรรมความเชื่อ
ระหว่างไทยและจีนสามารถผสมผสานเข้ากันได้เป็นอย่างดี
ไทยจึงรับวัฒนธรรมการรับรองแขกผู้มีเกียรติใน
งานเลี้ยงด้วยการจัดอาหารบนโต๊ะอาหารสืบเนื่องมา
จนปัจจุบัน ดังปรากฏวัฒนธรรมโต๊ะจีน เป็นมรดกทาง
วัฒนธรรมที่ควรแก่การอนุรักษ์ไว้สืบไป

4) เครื่องแต่งกาย

(1) คำยืมภาษาจีน คำว่า หมวก
หมายถึง เครื่องสวมศีรษะรูปร่างต่างๆ เพื่อป้องกันแดด
ฝนปรากฏในนิราศกวางตุ้ง การสวมหมวกของทหาร
หมู่เหล่าต่างๆ มีมาแต่สมัยโบราณทหารไทย ก็มีการ
สวมหมวก มีรูปทรงและชื่อเรียกแตกต่างกันไปในคราว
ที่คณะราชทูตไทยเดินทางไปเมืองกวางตุ้ง และได้
พบเห็นเหล่าทหารจีนสวมหมวกแสดงให้เห็นว่าคนไทย
ขณะนั้นรู้จักการสวมหมวกอยู่แล้ว ปรากฏภาพวาด
คณะราชทูตไทยที่จักรพรรดิเขียนหลงโปรดให้วาดรูป
มีการสวมหมวก

5) ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี

(1) คำยืมภาษาจีน คำว่า จิว หมายถึง
ละครจีนแบบโบราณ ปรากฏในหมายรับสั่ง ในสมัย
กรุงธนบุรีเป็นช่วงเวลาที่บ้านเมืองต้องทำศึกสงคราม
ตลอดรัชกาล แต่ยังคงรักษาความเป็นไทยวัฒนธรรม
ในเรื่องพระราชพิธี การละเล่นไว้ได้อย่างดี รวมถึงการ
ผสมผสานกับวัฒนธรรม การละเล่นจากต่างชาติเข้า
ไว้ด้วย เช่น จิว เป็นต้นสมัยสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี
ซึ่งทรงมีเชื้อสายจีนแต่จิวและจีนกลุ่มภาษานี้ได้รับการ
ยกย่องเป็นจีนหลวงและมีจิวทั้งในงานสมโภชและ
ในงานพระศพมีขนาดโรงใหญ่และโรงเล็ก

(2) คำยืมภาษาจีน คำว่า เชน หมายถึง
สังเวท เอาอาหารให้ผีกิน ปรากฏในเรื่องนิราศกวางตุ้ง
ปรากฏพิธีเซ่นไหว้ถึง 7 ครั้งตลอดระยะเวลาการเดินทาง

ทางทั้งสิ้น 33 วัน ในแต่ละแห่งที่ทำพิธีเซ่นไหว้แต่ละ
สถานที่ที่มีความเชื่อเรื่องเจ้าที่ ผีน้ำ ผีทะเล ไหว้เทพเจ้า
สะท้อนวัฒนธรรมสมัยกรุงธนบุรี ในสมัยกรุงธนบุรี
มีชาวจีนเข้ามาอาศัยอยู่มาก เมื่อมีการติดต่อค้าขาย
ระหว่างไทยกับจีน ชาวจีนก็มักนำวัฒนธรรมความเชื่อ
ทางศาสนาเทพเจ้าศาลเจ้ามาด้วยเช่นกัน ดังปรากฏ
ศาลเจ้าเกียนอันเกงในกรุงธนบุรี

(3) คำยืมภาษาจีน คำว่า ม้าล่อ
หมายถึง แผ่นโลหะใช้ตีของจีน ปรากฏใน เรื่องนิราศ
กวางตุ้ง ตอนที่ใช้ม้าล่อทำพิธีเซ่นไหว้ผีน้ำตามธรรมเนียม
จีน เครื่องทองลงหินนั้นเป็นงานหัตถกรรมที่มีชื่อเสียง
ของช่างไทยอย่างหนึ่ง แต่เดิมช่างไทยต้องซื้อทอง
ม้าล่อที่เป็นขี้ผึ้งไล่โกะแตกๆ มาจากเมืองจีน (สถาบัน
ราชภัฏธนบุรี, 2521) สะท้อนภาพวัฒนธรรมไทยใน
สมัยกรุงธนบุรีได้ว่าคนไทยมีความชาญฉลาดในการนำ
ความรู้เชิงศิลปกรรมที่เป็นพรสวรรค์ของคนไทยผสม
กับการนำความรู้ของชาวจีนมาปรับใช้ให้เข้ากับ
สภาพสังคมไทยได้อย่างดี

6) เบ็ดเตล็ด

(1) คำยืมภาษาจีน คำว่า เหล้า หมายถึง
น้ำเมาที่หมักหรือกลั่นแล้ว ปรากฏในเรื่องนิราศกวางตุ้ง
ในสมัยกรุงธนบุรีคนไทยรู้จักเหล้ามาก่อนแล้วและ
น่าจะเป็นเหล้าที่เกิดจากชาวจีนเป็นผู้ผลิตขึ้น แต่ยังไม่
ได้มีโรงผลิตเป็นทางการคงเป็นเพียงการต้มสุราขึ้น
บริโภคเองหรือขายรายปลีกย่อยเท่านั้นแต่ความนิยม
บริโภคคงได้รับความนิยม สืบเนื่องจนกระทั่งจัดตั้ง
โรงสุราในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า
จุฬาโลกมหาราชในที่สุด และจากการที่มียาอากรเป็น
ชาวจีน จึงทำให้เชื่อได้ว่าผู้ที่เป็นผู้ผลิตสุราเพื่อจำหน่าย
มาตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรีก็มาจากชาวจีนนั่นเอง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบคำยืมภาษาจีนในวรรณกรรม
สมัยกรุงธนบุรี ประเภทคำเรียก เครื่องใช้ สิ่งประดิษฐ์
มีจำนวนมากที่สุด คือ 6 คำ และมีคำยืมภาษาจีนแต่จิว
มากที่สุด เนื่องมาจากในสมัยกรุงธนบุรีจีนแต่จิวได้
รับการยกย่องจากสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีให้เป็น

จีนหลวง เนื่องจากพระองค์ทรงมีเชื้อสายจีนแต่จิว และชาวจีนเหล่านี้ช่วยกอบกู้บ้านเมือง เมื่อคราวเสีย กรุงศรีอยุธยา สำหรับการศึกษาวรรณคดีนั้นสามารถ สะท้อนความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศไทย และประเทศจีน ดังปรากฏการจิมก้องที่ส่งเสริมเศรษฐกิจ ในสมัยกรุงธนบุรี การปรากฏพระตำหนักเก๋งคู่ สถาปัตยกรรมแบบจีนย่อมสะท้อนพระราชนิยมแบบ จีนของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีรวมถึงวัฒนธรรม การแสดงมหรสพจีนในประเทศไทยได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาด้านคำยืมภาษาจีนที่ปรากฏ ในวรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรี อาจเป็นกระบวนการ หรือวิธีการหนึ่งที่สามารถอธิบายเรื่องราวทางสังคม การเมือง และวัฒนธรรมในอดีตมาสู่ปัจจุบันได้

2. มีคำยืมภาษาจีนที่พบใหม่นอกจากใน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานฉบับ พ.ศ.2542 (2546) 1) ปรากฏในการใช้ภาษาไทยปัจจุบันจำนวน ก็คำ 2) คำยืมภาษาจีนที่พบใหม่ส่วนใหญ่มีกลุ่ม ความหมายใดบ้าง 3) คำยืมภาษาจีนที่พบใหม่ มีที่มาจากภาษาจีนกลุ่มใด

3. จากการศึกษาเรื่องคำยืมภาษาจีนที่ ปรากฏในวรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรี: การศึกษาเชิง สังคมและวัฒนธรรม เป็นการศึกษาเฉพาะคำยืม ภาษาจีนเท่านั้น ยังมีคำยืมภาษาต่างประเทศอื่นๆ ที่น่าสนใจ ศึกษาในเรื่องภาษากับสังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย กับประเทศต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 2 คำ การสร้างคำและการยืมคำ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- แถมสุข นุ่มนนท์. (2550). **กระเบื้องถ้วยกะลาแตก**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- บรรจบ พันธุเมธา. (2530). **ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พงศาล มีคุณสมบัติ. (2554). **ต้นกำเนิด 100 สิ่งแรกของโลก**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- พระยาอนุมานราชธน. (2532). **ความรู้เรื่องวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ.
- พระราชพงศาวดารกรุงธนบุรี (สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช) ฉบับหมอบรัดเล**. (2551). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไวยจิต.
- พระราชวิจารณ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเรื่องจดหมายเหตุความทรงจำของพระเจ้า อัยยิกาเธอกรมหลวงนรินทรเทวี (เจ้าครอกวัดโพธิ์)**. (2552). นนทบุรี: ศรีปัญญา.
- พັນจันทร์นุมาศ เจิม. (2551). **พระราชพงศาวดารกรุงธนบุรี ฉบับพັນจันทร์นุมาศ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ คลังปัญญา.
- พิชณี ไสตติโยธิน. (2554). **คำยืมภาษาจีนแต่จิวในภาษาไทย ปรากฏการณ์ที่วงศ์พันธ์อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงความหมาย**. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พิมพ์ประไพ พิศาลบุตร. (2544). **สำเภาสยาม ตำนานเจ๊กบางกอก**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. (2550). **ศาสนศิลป์ของศาสนสถานริมฝั่งน้ำ: กรณีศึกษาชุมชนธนบุรี**. กรุงเทพฯ: พิธีกรรมการพิมพ์.

วัชรพล ศรีปักษา. (2543). **โครงสร้างทางการเมืองการปกครองในสมัยกรุงธนบุรี พ.ศ. 2310-2325.**

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์. (2526). **ภาษาศาสตร์เชิงประวัติ: วิวัฒนาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษ.**

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

_____. (2526). **อิทธิพลภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ในรายงานการสัมมนาการใช้ภาษาไทย.**

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิไลศักดิ์ กิ่งคำ. (2550). **ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สถาบันราชภัฏธนบุรี. (2521). **ธนบุรีถิ่นนี้ของเรา.** กรุงเทพฯ: ศูนย์ชุมนุมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย

วิทยาลัยครุธนบุรี.

สันต์ ท. โกมลบุตร (แปล). 2552. **เล่าเรื่องกรุงสยาม.** นนทบุรี: ศรีปัญญา.

สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2552). **กลอง “จันอับ” ใส่ขนม “แต่เหลียว” ของจีน.** ค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2554,

จาก <http://www.sujitwongthes.com>

_____. (2554). **อำเภอบางคล้า จ.ฉะเชิงเทราเดิมคือเมืองแปดริ้ว.** ค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2554,

จาก <http://www.sujitwongthes.com>

เสถียร ศุภโสภณ. (2527). **สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชและบทบาทชาวจีนในสยาม.**

กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์พลชัย.